

הפתרון של סין לטרור: מחנות חינוך מחדש למוסלמים

שלחו להדפסה

תחקיר AP: מאות אלפי מוסלמים מוחזקים בכפייה במחנות בשינג'יאנג. הם נאלצים לקום עם אור ראשון, להניף את דגל סין – ולדקלם בקול: "טעיתי, הקוראן אינו הדרך, תחי מפלגת השלטון". עצירים ששרדו מעידים על מתקני עינויים וניסיונות התאבדות: "צרחתי 'קחו אותי מכאן'. שמעתי אנשים בוכים כל לילה". כך נראית שטיפת המוחות הגדולה בדורנו

AP

שעה אחרי שעה, יום אחרי יום, נאלצו עומיר בקלי ועצירים אחרים במחנות החינוך-מחדש שהוקמו בשנים האחרונות במערב הרחוק של [סין](#) להתכחש לאמונותיהם האיסלאמיות, לבקר את עצמם ואת יקיריהם ולהודות למפלגת השלטון [הקומוניסטית](#).

לחצו כאן להגדיל הטקסט

עוד סיפורים מרתקים מהעולם [בעמוד הפייסבוק של דסק החוץ](#)

בכל פעם שבקלי, מוסלמי [מקזחסטן](#), סירב להישמע לפקודות, הוא נאלץ לעמוד מול הקיר במשך חמש שעות. שבוע לאחר מכן הוא נשלח לבידוד ושם נמנע ממנו מזון 24 שעות. אחרי 20 ימים במחנה, המאובטח על-ידי שומרים רבים, הוא רצה להתאבד.

"אתה מציית לחוקי סין או לשריעה? אתה מבין למה הדת מסוכנת?". מוסלמים מתפללים בסין (צילום: gettyimages)

"הלחץ הנפשי עצום, אתה צריך לבקר את עצמך, להתנער מדרך החשיבה שלך – מהקבוצה האתנית שלך", מעיד בקלי ופורץ בבכי כשהוא מספר על ימיו במחנה. "אני עדיין חושב על זה בכל לילה, עד הזריחה. אני לא יכול לישון. המחשבות מלוות אותי כל הזמן".

מאז האביב שעבר עזרו שלטונות סין בחבל שינג'יאנג המוסלמי עשרות אלפי מוסלמים סינים, אולי מאות אלפים, ואפילו אזרחים זרים. הם כלאו אותם במחנות מעצר. עוד ועוד מחנות כאלה צפו ברחבי שינג'יאנג, חבל שגודלו כמחצית מגודלה של הודו. ועדה אמריקנית העוקבת אחרי המתרחש בסין קבעה באפריל השנה כי מדובר ב"כליאה ההמונית הגדולה ביותר כיום של בני מיעוט כלשהו בעולם".

גורמים רשמיים בסין נמנעים כמעט לגמרי מלהשיב על שאלות הנוגעות למחנות, אבל בתקשורת הממלכתית הסינית צוטטו כמה גורמים כאלה כמסבירים את ההיגיון שמאחורי הקמתם: דרושים שינויים אידיאולוגיים כדי להילחם בבדלנות ובקיצוניות האיסלאמית. אויגורים מוסלמים קיצונים [רצחו בשנים האחרונות](#) מאות בני אדם בסין, והמדינה מחשיבה את האזור לאיום על שלומה. רוב הסינים הם בני האן.

האויגורים הם בני העמים הטורקיים, מוסלמים ברובם, והם חולקים קשרים תרבותיים ולשוניים עם מרכז אסיה. בסוף העשור הקודם פרצו מהומות קטלניות באזור בינם לבין בני ההאן הסינים, על רקע הכעס של האויגורים על האחיזה הגוברת של בני ההאן בכלכלה. הם זעמו גם על ההגבלות שמטיל עליהם לדבריהם השלטון הסיני בתחומי תרבות ודת.

"98% מהעצירים העידו אחרי ששחררו - 'הבנו במה טעינו'" (צילום: gettyimages)

בחבל שינג'יאנג חיים כשמונה מיליון אויגורים, והם מהווים כמעט מחצית האוכלוסייה שם. מיליטנטים אויגורים גולים מנסים לקדם את הקמתה של מדינה עצמאית לאויגורים בחבל העשיר בנפט, שגובל בפקיסטן, באפגניסטן ובמרכז אסיה. הם מתכוונים לקרוא לה "מזרח טורקסטן". מאז שנות ה-90 האשימה סין את החמושים האויגורים בשורה של פיגועי טרור נגד אזרחים סינים, ורמזה כי הם קשורים לאל-קאעידה. מנגד, אחרי עימותים קטלניים בין אויגורים לבני ההאן בשינג'יאנג ב-2009 טענו ארגוני זכויות אדם כי סין מנצלת את התמיכה שלה במלחמה שהכריזה ארה"ב על הטרור העולמי כדי להצדיק את מבצע הדיכוי שלה נגד האויגורים.

מכות והרעבה, תרופה לתמיד

מטרתה של תוכנית הכליאה במחנות היא לעצב מחדש את דרך החשיבה הפוליטית של העצורים, למחוק את האמונות האיסלאמיות שלהם ולעצב מחדש את הזהות של כל אחד ואחד מהם. בשנה האחרונה התרחבו המחנות במהירות, כמעט ללא תהליך חוקי או רישום משפטי. במחנות האלה העצירים שמותחים את הביקורת החריפה ביותר על האנשים ועל הדברים שהם אוהבים זוכים לתגמול, ומי שמסרבים לעשות זאת נענשים – הם נכלאים בבידוד וסופגים מכות ונמנע מהם מזון.

זיכרונותיו של בקלי, גבר חסון ושקט בן 42, הם כנראה העדות המפורטת ביותר שנחשפה עד כה על החיים בתוך מה שמכנים "המחנות לחינוך מחדש". סוכנות הידיעות AP ערכה ראיונות נדירים עם שלושה עצירים נוספים ועם מדריך ששהו במתקני כליאה אחרים, והם חיזקו את תיאוריו של בקלי. רובם ביקשו להישאר בעילום שם כדי להגן על משפחותיהם, החיות בסין.

המקרה של בקלי יוצא דופן משום שהוא אזרח זר, מקזחסטן. הוא נתפס אשתקד על-ידי כוחות הביטחון של סין ונעצר לשמונה חודשים. אף שאת חלק מהמידע קשה לאמת, שני דיפלומטים קזחים אישרו כי הוא הוחזק במעצר במשך שבעה חודשים – ואז נשלח לחינוך מחדש.

"שירים אדומים" ולימודי סינית - גם לאנאלפבתים שבקושי שולטים בלשונם (צילום: gettyimages)

תוכנית המעצר היא דוגמה מובהקת לחיזוק מנגנוני הביטחון הממשלתיים של סין תחת שלטונו הלאומני למדי של הנשיא שי ג'ינפינג. שורשי הדברים נעוצים במידה מסוימת באמונה הסינית העתיקה ביכולת לחולל שינוי באמצעות חינוך – אמונה שיישומה נעשה בעבר בעוצמות מחרידות במסגרת מסעות החינוך מחדש של המנהיג הסיני [מא](#) [צה-טונג](#).

"טיהור אתני הוא ניסיון של בייג'ינג למצוא פתרון סופי לבעיית שינג'יאנג", אומר ג'יימס מילורד, מומחה להיסטוריה של סין מאוניברסיטת ג'ורג'טאון. ריאן ת'ום, פרופסור מאוניברסיטת ליוולה בניו אורלינס, אומר כי מערכת החינוך מחדש של סין מזכירה כמה מהפרות זכויות האדם החמורות ביותר בהיסטוריה. "הדוגמה הקרובה ביותר אולי היא המהפכה התרבותית של מאו צה-טונג בשנים 1966-1976, והדמיון הוא בכך שזה ישאיר השפעה פסיכולוגית ארוכת טווח", הוא אומר. "זה ייצור טראומה רב-דורית שממנה אנשים רבים לא יחלימו לעולם".

כשהתבקש להגיב על קיומם של המחנות ועל המתרחש בהם השיב משרד החוץ של סין כי "לא שמע" על המצב. כשנשאל מדוע אזרחים לא-סינים נעצרו, הוא מסר כי ממשלת סין מגינה על זכויותיהם של האזרחים הזרים בסין וכי גם הם צריכים לכבד את החוק. גורמים סיניים רשמיים בשינג'יאנג לא השיבו על הבקשות לתגובה.

כך או כך, דיווחים בתקשורת הממלכתית הסינית מלמדים על הביטחון של הרשויות בשינג'יאנג בנכונות השיטות שבהן הן משתמשות. לדברי גורמים רשמיים מקומיים הן מצליחות לרסן את הקיצוניות הדתית. התובע הבכיר ביותר בסין, ז'אנג ג'ון, קרא הודש לרשויות בשינג'יאנג להרחיב מאוד את מה שהממשלה מכנה "היוזמה לשינוי דרך חינוך" במסגרת "מאמץ גורף" להילחם בבדלנות ובטרור.

בדברים שפורסמו ביוני 2017 בכתב עת סיני ממלכתי טען חוקר מבית הספר של המפלגה הקומוניסטית בשינג'יאנג כי בסקר שבו השתתפו 588 אנשים שנשלחו למעצר במחנות אמרו רובם כי כשנעצרו ונשלחו לחינוך מחדש הם כלל לא ידעו מהי העבירה שעברו. עם זאת, הוא כתב, כשהם שוחררו כמעט כולם, 98.8%, הבינו את טעויותיהם. שינוי באמצעות חינוך מחדש, קבע החוקר, "הוא תרופה לתמיד".

קשירת ידיים על "כיסא הנמר"

בבוקר צונן ב-23 במרץ 2017 נסע בקלי לעבר הגבול הסיני מביתו באלמטי שבקזחסטן. הוא החתים את דרכו הקצחי וחצה את הגבול לתוך סין. זו הייתה נסיעת עבודה, והוא לא ממש הבין לאילו נסיבות יוצאות דופן הוא עומד להיקלע.

בקלי נולד בסין ב-1976 לזוג הורים קזחי-אויגורי. בשנת 2006 עבר לקזחסטן, ושלוש שנים אחר כך קיבל אזרחות קזחית. הוא שהה מחוץ לסין בשנת 2016, כששלטונות סין הגבירו מאוד את "מלחמתו של העם בטרור" כדי לעקור מהשורש את הקיצוניות הדתית והבדלנות, כפי שכינתה זאת הממשלה, בחבל שינג'יאנג.

ככה תלו אותי על הקיר. עומיר בקלי, כיום חופשי, מדבר ממקום מושבו באלמטי, קזחסטן (צילום: AP)

שינג'יאנג שאליה חזר הייתה בלתי ניתנת לזיהוי. אמצעי פיקוח בכמויות עצומות עקבו אחרי תושבים בחבל, שבו גרים כ-12 מיליון מוסלמים, בהם אויגורים וקזחים. גלישה באתר אינטרנט מחו"ל, קבלת שיחות טלפון מבני משפחה מעבר לגבול, קיום תפילה שגרתית או גידול זקן יכלו לפתע לגרום למעצרו של אדם ולשליחתו למחנה חינוך מחדש או לכלא – או לשניהם.

מערכת הכליאה החדשה כוסתה בעלטה ובחשאיות – לא ניתנה לציבור גישה למידע על מספר המחנות או העצורים. מחלקת המדינה האמריקנית מעריכה כי מספר העצורים עומד לכל הפחות על עשרות אלפים. ערוץ טלוויזיה המשדר מטורקיה ומופעל על-ידי גולים משינג'יאנג טען כי לפחות 900,000 איש נעצרו. לדבריו המידע נשען על מסמכים של ממשלת סין שהודלפו.

אדריאן צנץ, חוקר מבית הספר האירופי לתרבות ולתיאולוגיה, מעריך שמספר העצורים הוא בין כמה מאות אלפים ליותר ממיליון. בהסתמך על מכרזים ומודעות גיוס שפרסמה הממשלה אומר צנץ כי ייתכן שהקמת המחנות עלתה לממשלת סין יותר מ-100 מיליון דולר בשנת 2016, והבנייה נמשכת.

בקלי לא ידע על כך דבר כשביקר את הוריו ב-25 במרץ. הוא עבר את נקודות הבידוק של המשטרה והציג את תעודת הזהות הסינית שלו, שהונפקה עשור לפני כן. ביום המחרת התייצבו חמישה שוטרים חמושים בבית הוריו של בקלי ולקחו אותו. הם אמרו כי יש צו מעצר נגדו בקרמאיי, עיר נפט באזור הגבול שבה גר כעשר שנים לפני כן. המשטרה הבהירה לו כי הוא אינו רשאי להתקשר להוריו או לעורך דין משום שהתיק בעניינו "מיוחד".

בקלי הוחזק מבודד בתא במשך שבוע ואז הוסע 804 קילומטרים למשרד לביטחון הציבור במחוז באיג'יאנטן. שם קשרו אותו ל"כיסא נמר", מתקן עינויים שאליו מוצמדים פרקי כפות הידיים והקרסולים. החוקרים גם קשרו את פרקי כפות הידיים שלו לקיר, והקשירה נעשתה בגובה רב כך שיופעל על כתפיו לחץ כבד אלא אם יעמוד על כריות כפות רגליו היחפות. הם חקרו אותו על עבודתו עם סוכנות נסיעות המציעה לאזרחים סינים לבקש ויזות תייר לקזחסטן, תוכנית שלטענת החוקרים נועדה לעזור למוסלמים סינים לברוח. "לא עשיתי שום פשע!", צרח בקלי.

שוטרים מסיירים ליד מסגד איד קה בעיר קשגר שבחבל שינג'יאנג. אלפי מצלמות מעקב (צילום: AP)

במשך ימים ארוכים שאלו החוקרים את בקלי מה ידוע לו על עשרות פעילים בולטים מהמעוט האתני ועל אנשי עסקים בקזחסטן. מותש וכואב מסר בקלי את כל הידוע לו על כמה מהאנשים, שאת שמותיהם זיהה. אחר כך הכניסה המשטרה את בקלי לתא בגודל 10 מטרים על 10 מטרים בכלא עם 17 אסירים אחרים. רגליהם נכבלו בשלשלאות לשתי מיטות גדולות. חלקם לבשו מדים כחולים כהים, ואחרים לבשו מדים כתומים, השמורים לאסירים פוליטיים. בקלי קיבל מדים כתומים.

באמצע יולי של השנה שעברה, שלושה חודשים אחרי מעצרו, הגיעו דיפלומטים קזחים לבקר את בקלי. מידע על המעצר ההמוני של בני המיעוט הקזחי על-ידי סין – ואפילו של אזרחים קזחים – החל להגיע לקזחסטן, מדינה בת 18 מיליון תושבים. גורמים קזחיים רשמיים אומרים כי סין עצרה אשתקד בחבל שינג'יאנג עשרה אזרחים קזחים ומאות סינים ממוצא קזחי אולם הם שוחררו בשלהי אפריל 2017 בעקבות ביקור של סגן שר החוץ הקזחי בסין.

ארבעה חודשים אחרי הביקור הוצא בקלי מתאו וקיבל נייר שחרור. אבל הוא עדיין לא היה חופשי.

לרחוץ ידיים? זה איסלאמי מדי

בקלי הוסע מהכלא למתחם מגודר בפרברים הצפוניים של קרמאיי, אל שלושה בניינים שבהם הוחזקו לדבריו יותר מ-1,000 עצורים שעברו שטיפת מוח פוליטית. הוא צעד פנימה, חלף על פני עמדה שממנה אפשר להשקיף על המתקן כולו וקיבל בגדי טרנינג. שומרים חמושים מכף רגל ועד ראש פיקחו על המתקן מהקומה השנייה. לדבריו הוא הוכנס לתא שבו הוחזקו עוד 40 אנשים, בהם מורים, רופאים וסטודנטים. גברים ונשים הופרדו זה מזה.

בקלי מספר שהעצירים נדרשו לקום לפני הזריחה, לשיר את ההמנון הלאומי של סין ולהניף את דגל סין ב-7:30 בבוקר. אחר כך הם התכנסו בכיתות גדולות כדי ללמוד "שירים אדומים" כגון "בלי המפלגה הקומוניסטית – אין סין חדשה" וללמוד סינית ואת ההיסטוריה של סין. נאמר להם שהילידים רועי הכבשים של שינג'יאנג היו נחשלים ושימשו כעבדים לפני שהמפלגה הסינית "שחררה" אותם בשנות ה-50 של המאה שעברה.

לאסירים הוגשו ארוחות שהורכבו ממרק ירקות ומלחמניות באן, והם צוּו לקרוא בקול: "תודה לך, המפלגה! תודה לך, מולדת! תודה לך, הנשיא שי!".

"אולצנו להתנצל על הלבוש המוסלמי, נדרשנו להתנצל על התפילות". גם נשים בין העצורות (צילום: gettyimages)

המשמעת הייתה נוקשה והעונשים היו לעתים חמורים מאוד. בקלי הוחזק כמעט כל היום בחדר נעול עם שמונה עצירים אחרים. הם חלקו מיטות ואסלה עלובה. מצלמות הותקנו בשירותים. רק לעתים נדירות ניתנה האפשרות להתקלח או לרחוץ את הידיים ואת הרגליים. לעצירים הוסבר שרחיצת ידיים ורגליים היא מעשה היטהרות איסלאמי.

בקלי ועצירים אחרים שהשתחררו מהמחנות אומרים שהחלקים הקשים ביותר של תוכנית החינוך מחדש היו אלה שבהם אולצו לחזור שוב ושוב על הצהרות שהוצגו להם ולבקר את עצמם. אף שהתלמידים לא הבינו הרבה ממה שלמדו אותם ואף שהחומר היה כמעט חסר משמעות עבורם, הם אולצו להפנים אותו על-ידי שינון וחזרה עליו בשיעורים שנמשכו שעתים או יותר.

"נתנגד לקיצונות, נתנגד לבדלנות, נתנגד לטרור", הם הוכרחו לקרוא שוב ושוב. כמעט בכל יום נערכו לתלמידים הרצאות אורח של נציגים מהמשטרה המקומית, ממערכת המשפט ומשלוחות אחרות של הממשלה. בהרצאות האלה הם הוזרחו מהסכנה שבבדלנות ובקיצוניות.

בשיעורים בני ארבע שעות הרצו המדריכים על הסכנות שבאיסלאם וערכו לתלמידים תרגילים בעזרת שאלונים שעליהם הם נדרשו להשיב במדויק. העונש למי שלא ישיב נכונה: עמידה של שעות ארוכות מול הקיר. "האם אתה מציינת לחוקי סין או לחוקי השריעה?", נהגו המדריכים לשאול. "האם אתה מבין מדוע הדת מסוכנת?".

בקלי מספר כי בזה אחר זה היו עצירים מתייצבים מול 60 מחבריהם לכיתה כדי למתוח ביקורת על עצמם ועל עברם הדתי. העצורים נדרשו גם לבקר את עמיתיהם ולספוג בעצמם ביקורת מהם. מי שהצטיינן במיוחד בחזרה כמו תוכי על הדברים שהמדריכים דרשו מהם לומר או השתלחו באופן קשה במיוחד בעצירים אחרים קיבלו נקודות זכות ויכלו לזכות בפרס – העברה לאזור מגורים נוח יותר, בבניינים אחרים.

חוזרים שוב ושוב על ה"יודיים" - עד שמתחילים להאמין (צילום: gettyimages)

העציר לשעבר מקזחסטן מספר: "שמעתי אחד מהם אומר 'אבא שלי לימד אותי את הקוראן הקדוש, ולמדתי אותו כי לא הכרתי משהו טוב יותר'. אחר אמר 'נסעתי החוצה מסין בלי לדעת שבחול' אני עלול להיחשף לרעיונות קיצוניים. עכשיו אני יודע".

אישה אויגורית סיפרה לסוכנות הידיעות AP כי בשנת 2016 היא הוחזקה במתקן בעיר הוטאן. היא העידה כי היא ואסירים אחרים אולצו להתנצל שוב ושוב על כך שלבשו בגדים ארוכים בסגנון מוסלמי, התפללו, לימדו את ילדיהם לקרוא בקוראן וביקשו מאימאמים לבחור שמות לילדיהם.

תפילה במסגד בכל יום שאינו יום שישי הוצגה כסימן לקיצוניות. כך גם השתתפות בתפילות יום השישי שנערכות מחוץ לכפרו של המתפלל או החזקת תכנים כמו פסוקי קוראן בטלפון. בעוד המדריכים צופים בהם, העצירים המתוודים כי עשו מעשים כאלה נדרשו להצהיר שוב ושוב: "עשינו מעשים בלתי חוקיים, אבל עכשיו אנחנו יודעים יותר".

הו, מפלגתי, איך אגמול לך?

עצירים אחרים ומדריך אחד במחנה לחינוך מחדש מספרים סיפורים דומים. באמצע שנת 2017 גויס האזרח האויגורי אלדוסט, כתב לשעבר בערוץ טלוויזיה בשינג'יאנג, ללמד היסטוריה ותרבות סינית במחנה לחינוך מחדש בשל שליטתו המצוינת בשפה המנדרינית. לא הייתה לו ברירה. אלדוסט אומר כי במערכת החינוך מחדש סווגו העצירים לשלוש רמות ביטחוניות ומוינו לפי משך המאסר שנגזר עליהם.

הקבוצה הראשונה כללה בדרך כלל חקלאים אנאלפבתיים בני מיעוטים שלא עשו שום פשע נראה לעין חוץ מהעובדה שלא דיברו סינית. הקבוצה השנייה הורכבה מאנשים שבבתיהם או בסמרטפונים שלהם נמצא תוכן דתי או חומר "בדלני" כגון הרצאות של איש הרוח האויגורי אילהאם טוהטי. הקבוצה השלישית הייתה של אנשים שלמדו לימודי דת בחו"ל וחזרו הביתה לשינג'יאנג או כאלה שנתפשו כקשורים לגורמים זרים. לדברי אלדוסט, במקרה של האחרונים נידונו לעתים קרובות העצירים למאסר שאורכו 10-15 שנה.

"תודה לך, מולדת, תודה לך, הנשיא שי!". שוטרים ליד מסגד איד קה בשינג'יאנג (צילום: AFP)

כשלימד במחנה ראה אלדוסט מבעד לחלון 20 תלמידים מוסעים לחצר. שתי שורות של שומרים חיכו להם והיכו אותם ברגע שהתלמידים יצאו מרכב המשטרה שהוביל אותם למקום. אחר כך שמע שמדובר בעצורים שנעצרו רק לאחרונה, וכי אלה אנשים שלמדו במזרח התיכון.

כל אחד מהעצורים ששוחחו עם סוכנות AP היה עד לפחות למקרה אחד של יחס אכזרי לעצורים או של מכות. אלדוסט מספר כי ההדרכה נועדה להראות כמה נחשלת היא התרבות האויגורית המסורתית וכמה מדכא הוא האיסלאם הפונדמנטליסטי לעומת המפלגה הקומוניסטית המתקדמת. "עצירים נדרשים לחזור על הווידויים שלהם עד שהם מגיעים למצב שבו כשהם כבר משוחררים הם מאמינים שהם חייבים הרבה למדינה, שהם לעולם לא יוכלו לגמול למפלגה על מה שהיא עשתה למענם", אומר אלדוסט, שברח מסין באוגוסט שעבר אחרי ששילם שוחד שאפשר לו לצאת מגבולות המדינה.

שיטות בהשראת "המהפכה התרבותית". סינים חולפים על פני פסל של מאו צה-טונג בשינג'יאנג (צילום: AP)

אלדוסט מספר כי באמצעים הדלים שעמדו לרשותו ניסה לעזור לעצירים. הוטלה עליו המשימה ללמד אותם תכנים קונפוציאניים שלימודם רווח מאוד בבתי ספר יסודיים, וכדי לעזור לתלמידים, בהם זקנים או אנשי כפר אויגורים שאינם יודעים קרוא וכתוב ובקושי יודעים את שפתם שלהם, הוא היה ממציא שיטות זכירה שיעזרו להם לדקלם כמה שורות. הוא גם יעץ לתלמידים לחדול מהמנהג לומר בערבית ובאויגורית "השבח לאל" משום שמדריכים אחרים יענישו אותם על כך.

לדברי אלדוסט, בכל פעם שהיה הולך לישון בחדר, עם בני אדם אחרים, הדבר האחרון שהיה שומע הוא קול האומללות. "שמעתי אנשים בוכים כל לילה. זו הייתה החוויה העצובה ביותר בחיי".

עציר אחר, אויגורי מהוטאן שבדרום שינג'יאנג, סיפר כי במתקן שבו הוחזק בשנת 2015 הוחזקו רק 90 בני אדם והם חולקו לשתי כיתות. מדריך מטעם הממשלה לימד אותם שם שלאורך שנות קיומו של העם האויגורי נשים אויגוריות לא נהגו ללבוש תחתונים, קלעו את שיערן כדי לאותת שהן נכונות לקיים יחסי מין – ושכבו עם עשרות גברים.

"זה הכעיס אותי כל כך", סיפר. "הסברים מהסוג הזה על נשים אויגוריות השפילו אותי. אני עדיין זוכר את הסיפור הזה בכל פעם שאני חושב על זה, אני מרגיש כאילו נעצו לי סכין בחזה ועשו בו חור".

בגד ברזל, הטבעה באמבטיית קרח

קיירט סמרקן, סיני קזחי מאסטנה שנעצר בשינג'יאנג בדצמבר, נשלח למחנה חינוך מחדש בקמגאיי שבצפון שינג'יאנג. שם הוחזקו כ-5,700 עצירים-תלמידים. סמרקן מספר כי מי שלא צייתו להוראות, איחרו לשיעור או נקלעו לעימותים אולצו ללבוש במשך 12 שעות בגד עשוי ברזל שהגביל את תנועתם. מי שלא תיקנו את דרכיהם נכבלו ל"כיסא נמר" ל-24 שעות. לדבריו היו מדריכים שכדי להעניש עצירים היו דוחפים את ראשו של העציר לאמבטיה עם קרח ומים.

המסמכים שמורים, אבל אין את מי לתבוע. בקלי חרד לגורל משפחתו (צילום: AP)

אחרי שלושה חודשים סמרקן לא היה עוד מסוגל לשאת את השיעורים. הוא הטיח את ראשו בקיר בניסיון להתאבד. הוא הצליח רק לאבד את ההכרה. "כשהתעוררתי אנשי הסגל איימו עליי ואמרו שאם אעשה את זה שוב הם יאריכו את עונש המאסר שלי לשבע שנים".

גם בקלי ניסה להתאבד. זה קרה אחרי 20 ימים במחנה. כמה ימים אחרי ניסיון ההתאבדות, בשל עקשנותו וסירובו לדבר מנדרינית, לא הותר לו עוד לצאת לחצר. במקום זה הוא נאלץ לשהות 24 שעות ביממה עם שמונה אנשים אחרים. שבוע אחר כך הוא נשלח בפעם הראשונה לבידוד. הוא ראה בכיר במערכת המשפט המקומית נכנס לבניין ומסייר בו לצורכי ביקורת וצרח ככל יכולתו. הוא חשב לעצמו שאפילו המתקן הקודם שבו היה כלוא, למרות ההתעללות שספג בו, יהיה טוב יותר. "תחזירו אותי ותהרגו אותי או שתשלחו אותי בחזרה לכלא!", צרח. "אני לא יכול להישאר פה עוד!".

"מה היו הילידים לפני שסין שחררה אותם?". הנשיא שי על מסך ענק בשינג'יאנג (צילום: AP)

בקלי נשלח שוב לבידוד. הוא נמשך 24 שעות והסתיים בשעת אחר הצהריים ב-24 בנובמבר. זה היה הרגע שבו בקלי שוחרר – לפתע פתאום, ממש כפי שנעצר שמונה חודשים לפני כן. שוטר שתמיד נקט גישה מקילה כלפי בקלי בחקירותיו הופיע לפתע ושחרר אותו. "היית עקשן מדי, אבל מה שהמחלקה עשתה היה לא הוגן", אמר לבקלי כשהסיע אותו לבית אחותו בקרמאיי. בקלי שוחרר.

בבוקר של יום המחרת, שבת, פתחה המשטרה את משרד ההגירה שלה עבור בקלי כדי שיאסוף את אשרת השהייה הסינית שהונפקה לו במיוחד, ל-14 ימים. תוקפה של האשרה שאיתה נכנס לסין פג. בקלי עזב את סין ב-4 בדצמבר.

הרעיון לבקש פיצוי מממשלת סין כלל אינו עומד על הפרק, אבל בקלי שומר בביתו תיקיית ניילון ובה ראיות העשויות להתברר כמועילות ביום מן הימים: הדרכון שלו עם החתימות ואשרות הכניסה, רישומי הנסיעות שלו ומסמך בכתב יד של משטרת סין עם ציון התאריך וחתימות בדיו אדומה.

המסמך הזה הוא הדבר הקרוב ביותר שיש לו להכרה רשמית בכך שנגרם לו סבל במשך שמונה חודשים. במסמך נכתב כי הוא הוחזק במעצר בחשד שסיכן את הביטחון הלאומי. לפי המשפט האחרון במסמך הוא שוחרר ללא אישומים נגדו.

בתחילה לא רצה בקלי שסוכנות הידיעות AP תפרסם את עדותו. הוא חשש שאחותו ואמו, הגרות בסין, יעצרו ויישלחו לחינוך מחדש. אבל ב-10 במרץ השנה עצרה משטרת סין את אחותו, עדילה בקלי. שבוע אחר כך, ב-19 במרץ, לקחה המשטרה גם את אמו, אמינה סדיק. ב-24 באפריל נעצר אביו, איברהים.

כל זה גרם לבקלי לשנות את דעתו. הוא החליט שהוא רוצה לספר את סיפורו, יהיו ההשלכות אשר יהיו. "הדברים כבר הידרדרו עד לכאן", הוא מסביר. "אין לי עוד מה להפסיד".

SMS - עדכונים מחדר החדשות של ynet ישירות לסלולרי שלכם.

תגיות: סין | מוסלמים | אויגורים | טרור
חזרה